FÜGEFA III.

SZAKMÓDSZERTANI FÜZETEK III.

Zsoltárokat imádkozni

Pécs, 2018

FÜGEFA
SZAKMÓDSZERTANI FÜZETEK III.

ZSOLTÁROKAT IMÁDKOZNI

MÓDSZERTANI GYŰJTEMÉNY FRANZ KETT
EGYSÉGES-ÉRTELEMORIENTÁLT
PEDAGÓGIÁJA ALAPJÁN

Kiadja a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola
MTA-PPHF Valláspedagógiai Szakmódszertani Kutatócsoport
(Fügefa Műhely)
7625 Pécs, Hunyadi J. u. 11.
www.pphf.hu

A kötet az
MTA Szakmódszertani Pályázat 2016
támogatásával készült.

A kötetet szerkesztette:
SIPOS EDIT

Franz Kett és Esther Kaufmann: Mit Kindern Psalmen beten
című eredeti műve alapján fordította:
BLANDL BORBÁLA

ISBN 978-615-5579-21-9
ISSN 2559-8287

© Sipos Edit

Műszaki szerkesztés: Molnár Nyomda és Kiadó Kft.
Felelős kiadó: Dr. Kovács Gusztáv

Pécs, 2018

Tartalom

Előszó a 2018-as kiadáshoz 4
Bevezetés 6
Az imádságról 7
Gondolatok az imára nevelésről 11
Zsoltárokat imádkozni gyerekekkel 20
A mélységből kiáltok hozzád, Uram 22
A szívem készen áll 28
Az Úr az én pásztorom 34
Öröm töltött el 41
Uram, te ismersz engem 48
Sziklám és mentsváram az Úr 54
Te vezetsz ki a szabadba, Uram 59

ELŐSZÓ A 2018-AS KIADÁSHOZ

2016-ban Franz Kett a kezembe adott egy kis füzetet, azzal, hogy ő írta és Pécsett jelent meg sok évvel ezelőtt. Őszintén meglepődtem és elhatároztam, hogy utánajárok a füzet történetének. Erről szeretnék most néhány gondolatot megosztani.

A rendszerváltozást követően megalakuló egyházi oktatási intézmények keresték azokat a módszertani ismereteket, amelyek alapján fel tudják építeni a saját pedagógiai programjukat, nevelési koncepciójukat. Nagyon intenzív és lelkes időszak volt ez, sok óvodavezető keresett külföldi, főleg német kapcsolatokat, partner óvodát, ahová a pedagógusait tanulni küldhette. A Németországban és Ausztriában hospitáló és képzéseket látogató óvónők közül sokan találkoztak Franz Kett módszerével, és magával Franz Kett-tel is. Hazatérve néhányan el is kezdtek dolgozni a Kett-pedagógiával, közéjük tartozott Velkovics Gyuláné, a Miasszonyunk Kanonokrend Szent Margit Óvodájának akkori vezetője. Ő szorgalmazta 1992-ben a *Mit Kindern Psalmen beten*. Religionspädagogische Praxis 1983/2 fordítását és kiadását. Az eredeti kiadvány egy folyóirat egyik száma, de magyarul önálló kötetként jelent meg az *Ajánlás-kiegészítő programterv a keresztény szellemiségű óvodák számára* segédanyag sorozatban. Ez utóbbi sorozatban sajnos csak két kötet jelent meg (A másik kötet címe: *„Add a kezed!"*).

A magyarországi megjelenésen dolgozó pedagógusok több ponton is jelentősen átdolgozták az eredeti szöveget, a saját óvodájukban készült képekkel és magyar énekekkel egészítették ki. Az olvasó most egy új fordítást tart a kezében, amelyben megtartottuk az eredeti rajzolt képeket és újra válogattuk az énekeket. Szívesen felhasználtuk volna a régi fényképeket, de kis felbontásuk miatt nem voltak erre alkalmasak. Ezzel együtt nagyon hálás vagyok Udvariné Gyenes Ritának (Ciszterci Nevelési Központ Szent Margit Óvoda), akivel végignéztük a régi füzetet és minden képről mondott néhány gondolatot.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az MTA-PPHF Valláspedagógia Szakmódszertani Kutatócsoport kiadványai közé került a *Zsoltárokat imádkozni* kötet. Jó példája annak, hogy a módszertani megújuláshoz szükség van egy karizmatikus személyre és számtalan megújulásra képes, tanulni vágyó pedagógusra, akik beépítik a munkájukba az új szemléletet, és továbbadják a

tudásukat a fiatal kollégáknak. Ha ez elmarad, akkor egy remek kezdeményezés is feledésbe merülhet.

A kötet nemcsak a kiadás körülményei miatt érdekes, hanem a tartalma miatt is, hiszen a zsoltárok mostohagyermekek a gyermekkatekézisben. A füzetben található foglalkozások nem a zsoltárokról tanítanak, hanem az életről tanítanak a zsoltárok szavaival és képeivel. Fontos különbség, amelyet nem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen alapvetően más módszertant feltételez. A zsoltárokban érzelmek, mély emberi tapasztalatok szólalnak meg, amelyekről a gyerekeknek is van saját élménye. A Kett-foglalkozások célja, hogy ezeket a tapasztalatokat szóba hozzuk és Isten elé vigyük, mint annak idején a zsoltáros is tette.

Pécs, 2018.
Keresztelő Szent János ünnepén
Sipos Edit

BEVEZETÉS

A Religionspädagogische Praxis folyóirat programja: a gyerekekkel felfedezni és értelmezni a világot. A világot három dimenzióban kell értenünk: mint a saját énünket, mint a saját személyünket, és személyünket a világba vetetten, a saját korával és környezetével összefonódva.

A felfedezés a világgal való találkozás folyamata, a világ megtapasztalása, vagyis a saját személyemé, ahogyan koromhoz és környezetemhez kapcsolódom. A tapasztalat magában foglalja az egész embert, testet, lelket, szellemet, érzékeit, érzéseit, értelmét.

Segítségünkre lehet, ha a felfedezés szó szó szerinti értelméből indulunk ki: a felfedezés mint felfedés – az elfedett, rejtett leleplezése, a különféle perspektivákon keresztül a maghoz – a középponthoz –, az alaphoz való előre-tapogatózás módján, vagyis mint az alaphoz való visszatérés.

Ennek az alapnak a megtalálásában, a világ és az élet e középpontból való, illetve e középpont felé irányuló szemléletében, e középpont magyarázatában, ebben az értelem- és létalapban mint transzcendens, személyes nagyságban rejlik a vallásos nevelés.

A vallásos nevelésen belül pedig különös jelentőséget nyer az imádságra nevelés. Az imában nem csupán elismerjük, hanem valóságossá is tesszük az ehhez a középponthoz, Istenhez való viszonyunkat.

Ezt a füzetet az imára való nevelésnek szenteljük. Ezzel kapcsolatban szeretnénk átadni néhány gondolatot és javaslatot. Különösen ahhoz szeretnénk segítséget nyújtani, hogy megfejtsük a régi imákat, a zsoltárok szövegeit, és ahhoz, hogy a zsoltárokat a saját életük Istenben való tükröződéseként és ima-kincsként adjuk át a gyerekeknek.

AZ IMÁDSÁGRÓL

Vakáció van. A gyerekek a táborban először találkoznak egymással az asztalnál a közös étkezésen. A konyha felől ínycsiklandó illatok szállnak. Mindenki éhes, várják, hogy mi kerül az asztalra. Mielőtt a nagy lakoma kezdetét venné, a nevelőnő sok gyermek számára meglepő dolgot tesz. Mindenkit megkér, hogy maradjanak egy kicsit nyugton. Azt mondja: „Most enni fogunk. Jól fogunk lakni. A kenyér az asztalon, a leves, a krumpli és a hús azonban nem elég. Egymásból is élünk. Tegyük össze a kezünket annak jeleként, hogy most, az étkezésnél azt a kenyeret is megadjuk egymásnak, amelyre a léleknek van szüksége: jó szavakat, egy kis kedvességet, a jókedvünket. Így kívánjunk jó étvágyat egymásnak!"

Feltehetjük a kérdést: mi is történt itt? Az étkezés folyamatának egy része magyarázatot nyert. Az evés a puszta animális szükségletkielégítésből, lakmározásból kiemelkedett, emberivé vált. Emberi méltóságra tett szert. Az asztalközösséget kommunikációként, áldozásként tapasztalhatjuk meg. Nem csak testi kenyérre van szükségünk, hanem lelkire is: odafordulásra – találkozásra – beszélgetésre – elismerésre – egymásra.

Maradjunk még a közös étkezésnél, és próbáljuk meg még több vonatkozását meglátni!

Az asztal ismét gazdagon terített. A nevelőnő egy pillanatra lecsendesíti a gyerekeket. Elmagyarázza nekik, hogy az asztalon lévő ételben, a kenyérben, a krumpliban, a zöldségekben, a húsban erő van, a föld, a Nap, a víz erői, az emberek ereje, akik vetettek, arattak, előállították az ételt, a szakácsnő ereje, aki kint áll a konyhában, és két óra alatt elkészítette számunkra az ételt. Amikor eszünk, ezeket az erőket vesszük magunkhoz. Erőt kapunk az élethez. Földünk és a rajta élő emberek erejéből élünk.

Létrehozhatunk egy harmadik kapcsolódási pontot is. Ismét a közös étkezés a kiindulópont. A nevelőnő figyelmet és csöndet kér, hogy felkeltse az észlelés és a hallás készségét. A terített asztalt ezúttal annak tudatosítására használja, hogy: Megint jól fogunk lakni. Erőt kapunk az élethez. De gondoljunk arra, hogy a Földünkön sok ember nem lakik jól, éhségtől szenved, nem kap erőt az élethez, éhezik. Gondoljunk ezekre az emberekre, és érezzünk velük együtt. Amikor most összetesszük a kezünket, mondjuk ki, hogy nem közömbösek számunkra. Hálásak vagyunk mindazért, ami az asztalra kerül.

Mindenki tudja, aki gyerekekkel vagy fiatalokkal foglalkozik, hogy milyen nehéz e javaslatok értelme szerint cselekedni. És mégis fontos, hogy életvitelünket – és benne például konkrétan az étkezést – teljes összetettségében fedezzük fel és tegyük tudatossá. Csak így kaphat emberi dimenziót az életünk. Ehhez persze újra és újra szükség lehet egy kis szigorúságra. Ahhoz, hogy egy kis lelket leheljünk az életbe, sokféleképpen kell szembeúsznunk az árral.

Megfontolásaink eddig egy jelentőségteli de emberi szinten mozogtak. Ehhez hozzáadhatunk még egy nézőpontot, összekötve őket a végső értelem- és létalappal, Istennel. Gondoljuk meg, hogyan nézne ki a három példánk, ha vallási dimenzióval egészítenénk ki őket, és ezzel legmélyebb rétegüket is feltárnánk!

Az első esetben ezt azt jelentené: Mi most eszünk. Jól fogunk lakni. A kenyér az asztalon, a leves, a krumpli, a hús azonban nem elég. Egymásból is élünk. Tegyük össze a kezünket annak jeleként, hogy most, az étkezésnél azt a kenyeret is megadjuk egymásnak, amelyre a léleknek van szüksége: jó szavakat, egy kis barátságosságot, a jókedvünket. Ha így bánunk egymással, elmondhatjuk: köztünk van a mi Istenünk; mert ahol szeretet és jóság, ott van Ő.

A második esetben azt jelenti: az étel az asztalon van. A kenyérben, a zöldségekben, a húsban erő van, a föld, a víz, a Nap erői, az emberek ereje, akik vetettek, arattak, előállították az ételt, a szakácsnő ereje, aki kint áll a konyhában, és két óra alatt elkészítette számunkra az ételt. Amikor eszünk, ezeket az erőket vesszük magunkhoz. Erőt kapunk az élethez. Földünk és a rajta élő emberek erejéből élünk. De minden erő és minden élet forrása Te vagy, Uram. Téged akarunk dicsérni és magasztalni. Neked akarunk hálát adni.

A szakácsnő főzött nekünk.
Örülünk az ételnek.
Hálásak vagyunk neki,
és nem feledkezünk meg rólad, Uram.

Végül a harmadik példában azt jelenti: Az étellel erőt kapunk az élethez. Arra akarunk most gondolni, hogy sok ember nem lakik ma jól. Vigyázni akarunk az asztalon lévő ételre, jól bánni vele, hálát adni érte. Összekulcsoljuk a kezünket, és mindenkit befogadunk a körünkbe, aki szükséget szenved. Értük

és magunkért könyörgünk e szavakkal: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.

Ha az életünket összekötjük a világgal, azaz a környezettel, a jelenkorral, a saját világunkkal (magunkkal) összekapcsolva látjuk, és végül egy végső értelem- és létalapból illetve efelől értelmezzük, imádkozunk. Az ismerős formulák, imádságok, noha Istennel való beszélgetések, csupán rövidítései annak, ami az ima lehet: az Istenben, Isten előtt, Istenből való életnek. Az ima az Isten színe előtt való lét. Romano Guardini a következő szavakkal hivatkozott erre a létre, erre az egzisztenciára:

Taníts engem, Uram, jelenléted csendjében
megértenem a titkot, hogy vagyok,
és hogy általad vagyok,
színed előtt vagyok, érted vagyok.

Ha már az életvezetésünk tudatosítására is igaz, hogy nehéz végrehajtani, még inkább igaz ez arra, amikor életünket annak legmélyebb dimenziójával, Istennel kapcsoljuk össze. Mindig új döntést követel, hogy belebocsátkozzunk ebbe a kapcsolatba, hogy a mennynek, az égi birodalomnak érvényt szerezzünk ezen a Földön, és ezzel meggyógyítsuk a világot, és benne önmagunkat.

Gyakran nem vagyunk abban a helyzetben, hogy saját szavainkkal fejezzük ki az Istenhez és a világhoz való viszonyunkat. Ilyenkor hálásak vagyunk az előre megírt imákért. Ezekben gyakran a személyes tapasztalaton túl generációk bölcsessége és hite is rejlik. Meg kell, hogy legyen bennünk a bátorság ahhoz, hogy gyermekeinket és fiataljainkat ismét bevezessük az imádkozásnak ebbe a formájába, és hogy megismertessük vele őket. A közös étkezés fent ábrázolt helyzetével kapcsolatban a következő zsoltárvers jutott eszembe:

Minden szem téged vár, Uram.
Te adsz nekik ételt a megfelelő időben.
Megnyitod szelíd kezeidet
és mindent, ami él, áldással töltesz el.
Tisztelet az Atyának...

A gyerekkel és fiatalokkal való imádkozás során szükséges az imádkozás mindkét formáját gyakorolnunk. Figyeljünk arra, hogy az imádkozás ne váljon rutinszerűvé, az ima nyelve ne váljon üres formulává.

Amikor felmerül a formálisba merevedés veszélye, a nevelőnek személyes mélységeiből kell új impulzusokat kölcsönöznie az ima számára. Feladatát akkor hajtja végre a legjobban, ha a gyerekek számára például tud szolgálni, és érthetővé tudja tenni, amit Pál írt: „Istenben élünk, mozgunk és vagyunk." Ezzel kapcsolatban eszembe jut, amit egy ötéves kislány mondott egyszer a nevelőjének: „Tudod, nekünk otthon csak egy jelképünk van Istenről. Nálad, az óvodában mindegyik róla szól."

GONDOLATOK AZ IMÁRA NEVELÉSRŐL

Az imádkozás odafordulás a láthatatlan világhoz. Megnyitja az utat a láthatatlan valósághoz, Istenhez. Isten léte bennünk van. Benne vagyunk – élünk – mozgunk.

Isten lelke, a Szentlélek bennünk lélegzik, bennünk él. Folyamatosan imádkozik bennünk. Bár nem látható, mégis tapasztalható, érezhető.

Minden ember rendelkezik a láthatatlan észlelésének képességével. A gyerekekben még különösen erős ez a képesség. Ez egy ösztönös erő, Isten ajándéka, amely arra való, hogy észrevegyük a valódi életet, a belső életet, a dolgok lényegét.

A gyerekek többet éreznek, mint amennyit látnak, megértenek vagy megragadnak. Érzik mások gondolatait. Érzik a vitát. Érzik a békétlenséget. Érzik a jókedvet, a megértést, a jószándékot és a bizalmat. Megérzéseik alapján képesek megbízni egy idegen emberben, vagy menekülni előle, kerülni a közelségét.

Egy ember kisugárzása nem a külsejétől, ruhájától, alakjától függ, sokkal inkább a „lelkiségétől", amelyből kiindulva gondolkodik, érzékel, él, cselekszik. A Szentlélek vagy a gonosz lélek beszél belőle, küldte őt. Ennek az észlelésnek az érzékenysége azonban napjainkban eltűnőben van. Már csak a látható számít. Túlértékeljük az objektív valóságot. A gyermek egy külső érzetáradatnak van kitéve. Ez gyengíti ösztönös erejét, belső érzékelését.

Aki imára akarja vezetni a gyermeket, annak az a feladata, hogy a belső észlelést és érzeteket felébressze, erősítse és a gyermeket erre érzékenyebbé tegye. E rövid történet megvilágítja, mit értünk ez alatt az érzékenyítés alatt.

Egy indián elhagyta a rezervátumát, hogy meglátogassa egy fehér barátját New Yorkban. Életében először járt ilyen méretű nagyvárosban. A zaj és a morajlás, az embertömeg, a sietségük és a rohanásuk szokatlan, idegen, nyugtalanító volt számára.

Egy napon az indián sétára indult fehér barátjával a városba. Egyszer csak megállt. Mozdulatlanná dermedve fülelt. „Mit hallasz?" akarta tudni a fehér. „Tücsökciripelést" válaszolt az indián. „Tücsök? Csak képzeled", vélte fehér barátja. Az indián céltudatosan odalépett az egyik növényhez, egy vadszőlőhöz, amelyik az egyik ház falán kapaszkodott felfelé. Óvatosan

félrehajtott néhány levelet a szőlővesszőn – és valóban egy tücsök bukkant elő. A fehér ember elámult. „Az indiánoknak jobb a hallásuk, mint nekünk", magyarázta. „Tévedsz", mondta az indián. „Bebizonyítom neked." E szavakkal előhúzta a zsebéből a pénztárcáját, kivett egy érmét, és a földre dobta. Az emberek a város zajában megálltak. Tekintetükkel a talajt pásztázták. Egyikük fel is fedezte az érmét, felemelte és zsebre tette. „Látod", mondta az indián, „milyen jól hallanak az emberek. Mindenki meghallja, amit hallani akar, amire a szíve figyel."

„Isten a legcsendesebb, ami csak létezik", írta egyszer Felicitas Betz. Hogy jön ez ahhoz, hogy a csendességet keresem, hogy megtudjam, mire vágyik a szívem? Ez azzal kezdődik, hogy gyakorlatra teszek szert a csendben, és a csendet az életemet gazdagító elemként élem meg. A csend nem egyszerű elnémulás, hallgatás, az, hogy megvonjuk magunktól a külső ingereket. A csend belépés a belsőbe, fülelés és nézés. A világ, a dolgok beszélni kezdenek. Belül kezdenek beszélni. Aki tud csendben lenni, azt belülről és kívülről is megérintik, megszólítják, képes hallani, ami lényeges, fontos. Érzi, mit kell tenni vagy hagyni. Döntésre hívják. A csendből, a csendben a lelkiismerete beszél. Ezért minden ima előtt szükség van olyan tapasztalatra, amely csendessé tesz.

A következő oldalakon példákon mutatjuk be, hogyan kezdődhet el ez a csendessé válás, a beszédről a hall(gat)ásra, az elvételből a befogadásra, a csak külső észlelésről a belső észlelésre, a láthatatlan észlelésére való váltás.

(A) PÉLDA

- A nevelő elfoglalja a helyét a körben álló székek között. Leül és becsukja a szemét. Megkéri a gyerekeket, hogy foglalják el a helyüket, rendezzék el a székeket és kerekítsék a kört. Ha már semmiféle zaj nem hallatszik, a nevelő kinyitja a szemét.

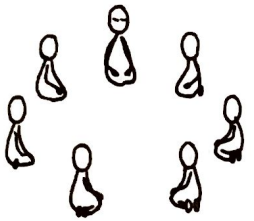

Ebben a játékban a külső rend valósul meg a körben. A gyerekek megtapasztalják a nevelő ősbizalmát, aki nem látja, mit csinálnak a gyerekek, de hisz abban, hogy megegyeznek.

- Megkéri a gyerekeket, hogy jártassák körbe a tekintetüket, mindenkinek nézzék meg az arcát, és mindenkit vegyenek észre.

- Biztatja a gyerekeket, hogy csukják be a szemüket, és maradjanak nyugodtak. Javasolja nekik, hogy csukott szemmel még egyszer nézzenek körbe, hogy emlékezzenek egyenként az arcokra, keressék belül, amit már nem látnak.

  A nevelő arra kéri őket, hogy még egyszer fogják át a teljes kört a belső tekintetükkel, képzeljék el. A következő szavakkal teszik ezt:

  Körben ülünk.
  Behunyt szemmel is látjuk őket.
  Mind itt vannak, akkor is, amikor nem látjuk őket.
  Tudjuk, hogy összetartozunk.
  Nem vagyunk egyedül.

  Megint kinyitjuk a szemünket.

Ha a tudatos látás első impulzusa mindenkihez elvezet, nem csupán a baráthoz vagy a barátnőhöz, akkor a második impulzus erősíteni fogja a belső látást. Az emberek láthatatlan közelségét kell érezni. A nevelő verbális vezetése segíti a gyermeket abban, hogy hosszabban el tudják viselni a becsukott szem keltette feszültséget.

- Az egyik gyermek lassan körbeviszi a Jézus-gyertyát, és beállítja a kör közepére.

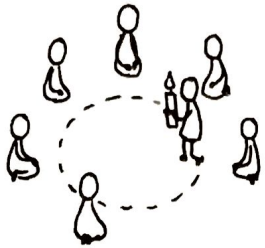

Imádkozunk:

Jó Isten,
itt vagy.
Köztünk vagy.
Ismersz minket.
Te tereltél össze minket.
Hozzád tartozunk.
Hozzánk tartozol.
Kérünk téged mindenkiért, aki nem lehet ma velünk.
Legyél a közelükben a szereteteddel.
Ámen.

Isten is ott lesz a gyerekek körében. Ő lesz a középpont – a láthatatlan középpont. Ahol az emberek az Ő nevében gyűlnek össze, jelen van. Megtapasztalható lesz azokban az emberekben, akik befogadják, beengedik Őt.

(B) PÉLDA

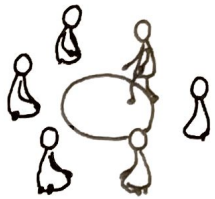

- Egy karikát teszünk a kör közepére. Egy gyermek a külső körből csukott szemmel belép középre – a karikába. Jelezzük neki, amikor megtalálja a kör közepét. Rövid időre kinyitja a szemét, és megnézi, hová érkezett. Leül a körben és újból becsukja a szemét.

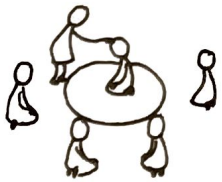

- Egy gyermek óvatosan kilép a külső körből és finoman kapcsolatba lép a középen levővel, például:

Megérinti a kezét.
Megsimítja egy szőrmével.
Rálehel.
Egészen közel áll hozzá, anélkül, hogy megérintené.
Finom hangot hallat (cimbalom).
Ad egy fényes jelet, úgy, hogy egy gyertyát mozgat lassan a másik arca előtt, és hasonlók.

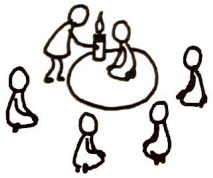

Ha a középen levő gyermek észreveszi az érintést, kinyitja a szemét.

Ebben a szituációban azt a tapasztalhatjuk meg, és azt gyakoroljuk, hogy hogyan válhatunk ki a mi-ből, az emberek közül, a csoportba való beágyazottságból; a középre vivő út a többiekkel való szemkontaktus nélkül, ugyanakkor teljességgel magára hagyva, a sötétségen át vezető útszakasz. Ez az út összeszed, befelé figyelővé tesz, hallgatóvá, érzékennyé a csendesre, a finomra, a láthatatlanra.

A találkozás titokzatossága válik érezhetővé. A valódi találkozásban érzékenység van. Mindig egy kis félénkség kíséri, nehogy a másik hatalmába kerüljünk. Elfogadásra szorul és válaszra vár. Ugyanígy történik az Istennel való találkozás is

az imában. Isten óvatosan közeledik az emberhez. Megérinti, és elfogadásra, válaszra vár. Az ember szabadságára ügyelő gyengédségében és óvatosságában ismerhető meg közelsége, jelenléte.

A láthatatlan észlelésének ábrázolását megtaláljuk a Holle anyó című mesében. Az aranyos lány, miután beesett a sötét kútba, fogékonnyá vált a dolgok hívására, az almákéra, a kenyérére. Ez azt jelenti, hogy fogékonnyá vált az életre, sürgető helyzeteire, feladataira. Figyel, észrevesz, engedelmeskedik.

A Bibliában számos olyan történetet találunk, ahol az emberek találkoznak a láthatatlannal, észreveszik, engedelmeskedve a középponthoz, a bőséghez jutnak. Ábrahám megérzi Isten hívását, útra kel, mozgásba jön, vándorlása során a csillagos égre felnézve érzi Isten közelségét. Mózes a pusztában rátalál az égő csipkebokorra, térdre esik és imádkozik. Sámuel az éjszaka sötétjében és csendjében hallja meg Isten hívását. Máriát a názáreti ház csendjében érinti meg, szólítja meg, világosítja meg Isten angyala. Megfogan.

- A nevelő kerek tányérkákat és golyókat ad a gyerekeknek. Minden gyermek letesz egy tányérkát és egy golyót a karikára. Középen olyan tárgyak találhatók, amelyeket az emberek drágának, értékesnek tartanak: Nap, virág, drágakő, korona.

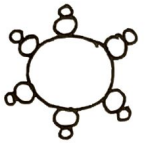

  A képeket, amelyeket a gyerekek szavakba foglalnak, a kezükkel mutogatják el a játék során.

- Meggyújtják és középre helyezik a Jézus-gyertyát.
  A középre helyezett gyertyában Isten jelenléte ismerhető fel.

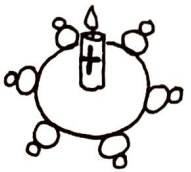

Imádkozunk:
Jó Isten!
Itt vagy.
A körünkben vagy.
Te adsz erőt a szeretethez,
a jókedvhez, az élethez.
Köszönjük Neked!

(C) PÉLDA

Meghallani a harangok hívását.

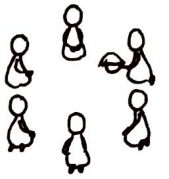

- A gyerekek körben ülnek. A nevelő behoz a gyerekeknek egy kosarat, amelyben egy harangocska van elrejtve.

- Megkéri a gyerekeket, hogy csukják be a szemüket, és hallgassák, mi van a kosárban. Megszólal a harang. Megvizsgálják a harangot.

- Újra biztatják a gyerekeket, hogy csukják be a szemüket. Megszólal a harang. A gyerekeknek addig kell csukva tartaniuk a szemüket, amíg a hang elhal.

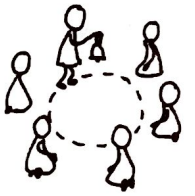

- Az egyik gyermek körbeviszi a harangot. Eközben nem szabad csengetni.

- Minden gyermek becsukja a szemét. Egyikük körbeviszi a harangot. Amikor megszólal a harang, mindenki kinyitja a szemét, és megnézik, hová vezetett a harang, hová érkezett meg. Akinél megszólalt, az viszi tovább a játékot.

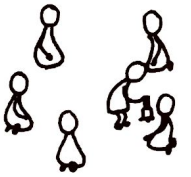

- A harangot körbeadják, méghozzá úgy, hogy nem szabad megszólalnia.

- A harangot a kör közepébe helyezik. Hallhatjuk, miről beszél. Az egyik gyermek beáll középre, megszólaltatja, és például ezt mondja:

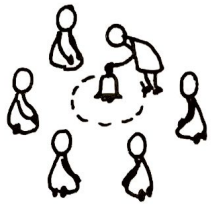

Állj fel!
Maradj csöndben, ebédidő!
Zivatar jön!
Tűz van!
Gyere a templomba, esküvő van!
Gyere a templomba, vasárnap van!
Temetnek egy embert.
Keresztelő van stb.

- A nevelő a záró beszélgetésen elmondja, hogy a harangok az egész világon az imádságot jelzik. Ma meg akarjuk hallani a kis harang hangját, és imádkozunk:

Jó Isten!
Te vagy az, aki hív minket.
Te vagy az, aki megérintesz és vársz minket,
amíg beszélünk veled,
amíg hozzád jövünk.
Te itt vagy, mi itt vagyunk.
Emlékeztess, ha elfeledkezünk Rólad!
Adj jeleket, amelyek Rád emlékeztetnek!
Szólj hozzánk, hogy halljunk Téged!
Csendesíts le minket,
hogy szólni tudj.

Ezzel a haranggal való egyszerű játékkal felélesztheljük a csoportban az imához szükséges alapállapotot.

Tisztelet: A harang meghallgatásával, látásával, hordozásával tiszteletteljes magatartást kelthetünk. Nem használjuk a harangot. Nem birtokoljuk. Hagyjuk, hogy megszólítson.

Csend: A hallgatás és a hang elhalása csendhez vezet, halláshoz, belső halláshoz. Halljuk, amit a harang mond. Észrevesszük a jelentőségét. Jelet látunk benne. Istenhez vezető jellé válik.

Ha ezen a módon tesszük a gyerekek számára megtapasztalhatóvá a világot, a dolgokat, megnyitjuk számukra az Istenhez és az imához vezető utat. A gyermek képessé válik arra, hogy találkozzon a dolgokkal, a természettel, az emberekkel és az Istennel. Belső emberré válhat.

ZSOLTÁROKAT IMÁDKOZNI GYEREKEKKEL

A zsoltár az egyház zsolozsmája. Régi ima, több áthagyományozásból összeállítva. Az emberiség és az emberiség történelmének őstapasztalatait rejti magában. A zsoltárokban olyan szavakat mondunk ki, amelyek az emberi szív vágyát, a bőség, az Isten utáni sóvárgást fejezik ki. Megtudjuk belőlük, hogyan találkoznak az emberek Istennel, hogyan tapasztalják meg Őt mint mindenható és nagy, mint mindenütt jelenlévő és közeli Istent. A zsoltárokban elmesélik, hogyan hajol le Isten az emberhez, hogyan vesz részt az emberi életben, és hogyan akar lakozni az emberek között.

A zsoltár a képek nyelvét használja, az analógia nyelvét. Az emberi szív állapotait, például Isten hatását és jelenlétét a természet, a világ, az élet képeivel fejezi ki. Fény – sötétség – magasság – mélység – hegyek – tenger – sas – fészek – szárny – ház – vár – kősziklа – út – pásztor – mind jellé válik, a kettősség jelévé: az emberi létnek és Isten arcának, az Ő létének jelévé. A zsoltárok képein keresztül óvatos, körülíró módon kerül kapcsolatba, összeköttetésbe az életünk Isten nevével, csendesen megsejtjük Isten létét és életünkben való munkálkodását.

A zsoltárok nyelve tehát nem annyira az értelem, a logika nyelve, hanem inkább a szívé, a bensőségességé. A zsoltárral Istenhez tudunk közeledni, szavakba öntünk valamit létéről és hatásáról, kapcsolatba hozzuk, egységben látjuk, eggyé tesszük vele a mi világunkat, életünket, állapotainkat, legbelső létünket.

Jóllehet a zsoltárok régi, hosszú idővel ezelőtt kimondott szavakat tartalmaznak, ezek mégis újakká lesznek a mostban, elevenek a jelenben. A helyzetek, állapotok, amelyeket ábrázolnak, a szükség, a fenyegetettség, a szenvedés, az öröm, a bűn, a csodálat, a hála minden időben ugyanaz, és sokszorosan illik minden korszakhoz.

A zsoltárok imádkozásában ezek a tapasztalatok, élethelyzeteink inkább közvetett, mint közvetlen módon mondatnak ki. Olyan ima ez, amelyben nem a manapság sajnálatosan megszokott nyíltsággal tárul fel belső életünk. Ebben az imában megmarad az imádkozó és az Isten közötti titok; nem sérül az intimitás. Éppen az ima igényli a szemérmességet és visszafogottságot e közösség előtt és ebben a közösségben, meg kell őriznie a találkozás titkát.

Ami a gyermeket illeti, azt kell mondanunk: többszörösen is a képek világában él. Képekben és képeken át ismeri meg a világot, az életét. Képszerű alakokkal lesz úrrá a világon és az életen, és így közli velünk a kimondhatatlant. A zsoltárok képi nyelvezete nem lehet idegen a gyermek számára. A zsoltárok szövegén keresztül tudunk hozzáférést adni a gyermek számára a valódi imádsághoz. Vezetni tudjuk a gyermeket életének, bensőjének felfedezésében. Segíthetünk neki lelki állapotának megfogalmazásában és kifejezésében. Emellett megmutathatjuk neki, hogy sok ember áll és állt ezen a módon kapcsolatban Istennel. Felnyitjuk a szemét az élet sokrétegűségére. Mutathatunk egy utat, amely lehetővé teszi számára, hogy felismerje Istent a dolgok karakterjegyeiben. Így növekedhet és bontakozhat ki az istenkép a gyermekben. Bevezethetjük a gyermeket a mindenható Isten színe előtti dadogó beszédbe is. Akinek sejtjük nagyságát, megragadhatatlanságát. Tisztelet – visszafogottság – szemérem – de mégis teljes önfeltárás és odaadás Neki, az élő Istennek, aki teremtett és a nevünkön szólított bennünket. Ezek kísérik a zsoltárok imádkozását.

A gyermek e szavak kimondásával ugyanakkor belép a hívők közösségébe és eggyé válik velük, az egyházzal, mindenkivel, aki naponta összegyűlik, hogy elmondja ezt az imát. Ebből az egységből – ami Istenben való belső egység – biztosan erőt és áldást merít majd, hiszen közösségi részvétel által nagyobb mértékben hat a kegyelem.

A MÉLYSÉGBŐL KIÁLTOK HOZZÁD, URAM

A mélységből kiáltok Hozzád, Uram.
Szólítalak nappal, Istenem,
s nem hallod,
szólítalak éjjel,
s nem adsz feleletet.
Ne maradj távol szükségemben,
mert sehol sincs segítség!
Te vagy segítségem,
siess mentésemre,
szabadíts ki az oroszlán torkából!
(A 130. és a 22. zsoltárból)

Előzetes megfontolások

E szavakból az emberi szükség, a magány szól. Elhagyottság, sötétség, fenyegetettség jellemzi az életet. Tudjuk, hogy a kiúttalanság, a kétségbeesés, a szorongás, a halál fenyegetésében elpusztulunk.

Isten távolinak tűnik. Az ember távol érzi magát Istentől. Nem veszi észre Isten közelségét. Nem hall többé. Ebben a helyzetben kiált Isten után. Ez a hívás, ez a panasz az ima.

A gyermek ismeri a sötétség és az elhagyatottság szituációit és időszakait. Ismeri saját létének fenyegetettségét és veszélyeztetettségét, és mindazt, ami ezzel kapcsolatban áll. Ismeri a csalódást, a félelmet, különösen a magárahagyottságtól való félelmet.

A gyermek gyakran nem tudja szavakban kifejezni a szenvedését. A viselkedéséből tudjuk megérteni. Görnyedten jár. Az arca elborul. Kerüli az embereket, visszahúzódik. A szemei szomorúak, néha tele vannak félelemmel és nyugtalansággal. A szenvedést a gyermek képeiről is észrevehetjük. Sötétek. A Nap sír. Felhők borítják az eget. A ház összedől. A virágok feketék. A gyermeki játékból is észrevehető a szenvedés: vadállatok jelennek meg, házak dőlnek össze és maguk alá temetik az embereket.

A gyermek minden ilyen értelmű közvetett megnyilvánulása megfelelő nyelvi kifejezésre szorul. Zsoltárunkban megtalálhatóak az ide illő szóképek.

Ezért akkor imádkozzuk ezt a zsoltárt, ha a gyermek bezárkózik, ha rosszat tett, vagy vele tettek rosszat. Akkor imádkozhatjuk, ha a gyermek egy hozzá közel álló ember haláláról értesült, ha szerencsétlenség éri, vagy együttérez azokkal, akiket szerencsétlenség ért. Ez a zsoltár azoknak az embereknek az imája, akik szenvednek és veszélyben vannak. Össze lehet kapcsolni bibliai történetekben szereplő helyzetekkel, például az izraeliták panaszával a babiloni fogság idején, Bartimeus vakságával, a béna nyomorúságával a bethesdai tónál, vagy Jézus halálfélelmével a kereszten.

Zsoltárunkból a gyermek megtanulja, hogy lehet Isten előtt panaszkodni, hozzá kiáltani. A fájdalmas panasz imává válik. Ha a kiáltásnak és a megszólításnak címzettet adunk, az reményt ébreszt és nyilvánvalóvá teszi, hogy a panasz nem marad visszhang nélkül. A zsoltár magában rejti a reményt, hogy az, aki olyan messzelévőnek tűnik, mégis itt van; sőt, ismeri a nyomorúságomat, és hogy abban a helyzetben, amelyikben minden kudarcot vall, Ő az egyetlen, aki erőt adhat, hogy kiálljuk a sötétséget és a szenvedést. Egyedül Ő szabadíthat ki a szakadékból, a bajból.

Megjelenítés

Anyagok:

- sötét kendők
- sötét botok kartonból vagy fából
- sötét és világos eszközök az alkotáshoz
- eszközök: xilofon, dob, esetleg bébixilofon
- képek bajban lévő emberekről
- minden gyermeknek egy-egy gyertya

Cselekmény- és élménymegjelenítés:

A kör közepén egy kerek sötét kendőt helyezünk el. Minden gyermek két-két botot rak a kendőre, amelyen így egyfajta rács alakul ki.

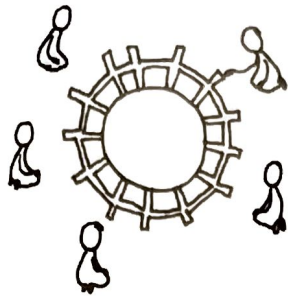

- A gyerekek nézegetik a formát, és megfogalmazzák az asszociációikat, például: Lyuk – kút – éjszaka – börtön stb.

- Becsukjuk a szemünket és belülről nézzük a képet.

A sötét középpont megformálása a nézőből megfelelő érzékenységet vált ki. A bennünk lévő sötétet szólítjuk meg a segítségével. A keretet a hallgatagság, az izoláció jelének érezzük. A bennünk lévő belső sötét terek észlelésével kezdődik a sötétség legyőzésének folyamata.

- Egy gyermek beül a sötét kör közepére. Valamelyik eszköz segítségével megpróbálhatja kifejezni, mit érez ott.

- Minden gyermek megpróbálhat formálni valamit egy sötét kendő és a hozzá illő eszközök segítségével.

Ezeknek a nem-verbális kifejezési módoknak a segítségével olyan érzeteket is kifejezhetnek a gyerekek, amelyekhez még nem áll rendelkezésükre megfelelő nyelvi készség, illetve amiket nem szeretnének kiszolgáltatni. A gyermek belső tere így megkapja az őt megillető figyelmet.

- A nevelő képeket készít elő, a szükség, a sötétség stb. képeit. A gyerekeket arra bíztatjuk, hogy válasszanak ki egy képet, és kapcsolják valahogyan az imént megformált alakjukhoz.

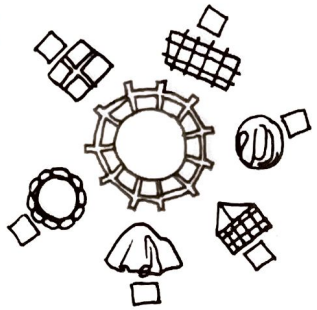

- A gyerekek kimondják, hogy a képükön látható emberek miket mondanak:
  Félek.
  Rettegek.
  Egyedül vagyok.
  Segíts nekem! stb.

A gyerekek személyes tapasztalatai, a bajban lévő emberekkel kapcsolatos saját élményeik közrejátszanak a képválasztásban. A képen látható szituáció azonosításával és nyelvi kifejezésével a saját életükről derül ki valami.

- Meggyújtunk egy gyertyát és a sötét középpontba állítjuk. Ezt annak a jeleként kell felismerni és elsajátítani, hogy a fény – Isten – jelen van a félelem és szükség helyzeteiben is.

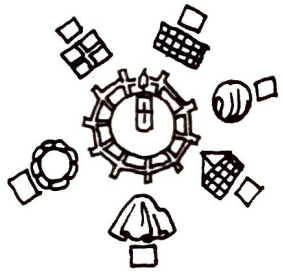

- A nevelő imát kezdeményez. Megkéri a gyerekeket, hogy imádkozó tartást vegyenek föl, például tegyék fel a kezüket. Vezeti az imát:

Imádkozni akarunk azokkal az emberekkel együtt, akik bajban és sötétségben vannak, értük akarunk imádkozni, és arra gondolunk, hogy néha mi is sötétségben, félelemben és bajban vagyunk. Jézusra gondolunk, aki a világ minden sötétségét, baját és szenvedését hordozta, aki meghalt a kereszten és feltámadott.

A gyerekek letérdelnek a padlóra. Minden gyermek kap egy-egy gyertyát, amit meggyújt a húsvéti gyertyáról. Imádkozunk:

A mélységből kiáltok Hozzád, Uram.
Szólítalak nappal, Istenem,
s nem hallod,
szólítalak éjjel,
s nem adsz feleletet.
Ne maradj távol szükségemben,
mert sehol sincs segítség!
Te vagy segítségem,
siess mentésemre,
szabadíts ki az oroszlán torkából!
(A 130. és a 22. zsoltárból)

- A gyerekek gyertyáikat a képeik mellé állítják. Kiegészíthetik még világos tárgyakkal, például egy világos körrel, egy virággal, egy Nappal stb.

A gyerekek ennek köszönhetően ki tudják fejezni és egyúttal el tudják mélyíteni hitüket, reményüket és bizalmukat.

A mélységből kiáltok fel

(dallam: Bujdosik az árva madár)

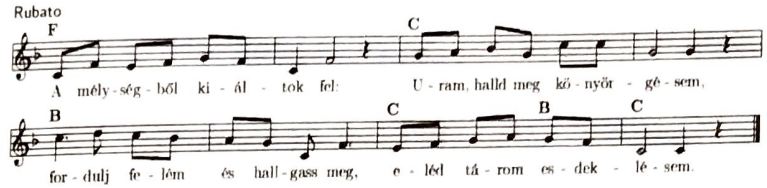

2. Isten népe élj reményből,
végtelen az Úr kegyelme,
Ő oldoz fel bűneidtől,
Ő vezet el üdvösségre.

3. Dicsőítünk, örök Atyánk,
fölségedet magasztaljuk;
szent Fiaddal s a Lélekkel
dicsőséged együtt valljuk.

A SZÍVEM KÉSZEN ÁLL

A szívem nyugodt, ó Uram,
a szívem nyugodt
énekelek és zenélek színed előtt.
(a 108. zsoltárból)

Előzetes megfontolások

Az éneklésben és a játékban az ember teljes mivoltában nyilvánul meg mint a test–lélek–szellem egysége. A játék célnélküli cselekvés, a lét szándék nélküli megvalósítása, teremtő tett. Az énekben a szív dallama nyilvánul meg.

Maga Isten is játékos Isten. Isten bölcsessége teremtő játékot játszik Isten előtt, és Isten elragadtatottan nézi ezt a játékot. Ezt olvassuk a Példabeszédek könyve 8, 27–31-ben:

Ott voltam, amikor az eget teremtette,
amikor megrajzolta a föld szilárd részét.
Ott voltam mellette mint a kedvence,
napról napra csak bennem gyönyörködött,
mindig ott játszottam a színe előtt.
Ott játszottam az egész földkerekségen,
s örömmel voltam az emberek fiai között.

Amikor a zsoltárban a szívről van szó, amelyik kész arra, hogy Isten előtt énekeljen és játsszon, abban az Isten előtti nyitottság kap kifejezést. Az ember teret enged a szívében Istennek. Isten elé hozza életét, és elfogadja tőle. Hallgat, néz, vár, elfogad. Csodálkozik, hálát ad, dicsér, szeret.

Ezzel a verssel tudunk Isten hívására, a vele való találkozásra feleletet adni. Kevés szóval, sőt, egyetlen mondattal mondjuk ki a hitet, bizalmat, dicséretet, hálát.

Egy gyermek képes spontán módon teljesen megnyílni az embereknek. Teljesen át tudja adni magát. Mindent képes elajándékozni. Korlátlanul képes bízni, ha tudja, hogy szeretik. Biztosan képes erre közvetlenül Isten előtt is, ha hozzá vezetik őt.

A zsoltár verseit reggeli imaként imádkozhatjuk. A munka, a játék, egy fontos döntés előtti ima ez. Segíthet, amikor a gyermek lemond valamiről, amikor megkérik, hogy segítsen valakinek.

A kevés szó megfelel a gyermek beszédmódjának. A gyermek nem annyira szavakkal, inkább a játékával, a viselkedésével fejezi ki magát.

A zsoltárverset olyan történetekkel tudjuk összekapcsolni, mint:

- Dávid táncol a Frigyláda előtt (lásd: Religionspädagogische Praxis 81/3, 53. oldal)
- Sámuel elhívása (lásd: Religionspädagogische Praxis 81/2, 48. oldal)
- Angyali követ Máriánál (lásd: Religionspädagogische Praxis 82/4, 17. oldal)

Ezekben a történetekben a gyermek olyan identifikációs bibliai személyekkel találkozik, akiknek a szíve készen állt arra, hogy Isten előtt énekeljenek és táncoljanak.

Megjelenítés

Anyagok:

- karikák
- kerek, színes vászonkendők vagy kerek, színes plakátkartonok
- fagyűrűk
- botok fából vagy kartonból
- anyagok a díszítéshez, például pálcák, gyöngyök, napraforgó- vagy dinnyemag
- gyertyák

Élmény- és cselekménymegjelenítés

- A gyerekek körben elhelyezett székeken ülnek. A kör közepére teszünk egy karikát. Ez a csoport képe. A gyerekek a karika formájának megfelelően állítják körbe a székeiket. A kezeikkel és a lábaikkal kört képeznek.

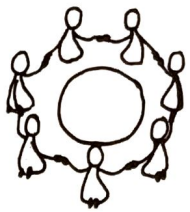

Ez a kört kialakító tevékenység összegyűjt. Fokozatosan rendezi és lecsillapítja a nyugtalanságot, az egyenetlenségeket. A belsőre, középre tereli a figyelmet.

- A nevelő előkészíti az anyagokat a megjelenítéshez. Megkéri a gyerekeket, hogy behunyják be a szemüket. Óvatosan odamegy az egyik gyermekhez, és finom hangot ad neki azzal, hogy halkan megüt egy ujjcintányért. A gyerekek kinyitják a szemüket, és megnézik, hogy melyik gyermeket „ajándékozta" meg. Ő pedig bemegy a kör közepére, letesz egy botot és egy kerek kendőt illetve korongot egy fagyűrűvel a tetején a karikára. A játék elölről kezdődik, csak most a korábban megajándékozott gyermek viszi tovább az ujjcintányérhangot, amivel egy másik gyermeket ajándékoz meg és hív ki az alakzathoz a körből.

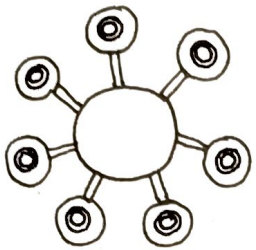

A várakozás, hallgatás, ajándékozás, elfogadás viselkedésmódjait gyakoroljuk. A gyerekek óvatosan kapcsolatba kerülnek egymással. A középen lévő alakzat láthatóvá teszi ezt az egymással-kapcsolatba-lépést. Egység, harmónia jön létre.

- A gyerekek behunyják a szemüket és az így megjelenő belső képet nézik. A nevelő harangjátékkal vezeti az „álmot". Asszociációk ébredhetnek bennük. A gyerekek kimondják ezeket. Megpróbálják, egyenként és csoportban is, a középen lévő alakzatot a kezük és az egész testük fölött megjeleníteni; például kinyitják a kezüket, mint egy nyíló virágot; felemelik a kezüket.

A belső látást gyakoroljuk. A kezekkel való játék során a gyermekek nyitott tartást vesznek fel, tapasztalnak meg.

- A gyerekeket megkérik, hogy a kezüket tartsák nyitva az ölükben, és így időzzenek egy kicsit csukott szemmel.
  Mit akarnak mondani a kezeim?
  Mit érzek?
  Mire gondolok?

A külső tartás belső érzékenységet eredményez. Megpróbáljuk szavakban kifejezni, mint például: Nyitott vagyok. Készen állok. Várok valamire stb.

- Meggyújtjuk a gyertyákat és beállítjuk őket a kör közepébe. A nevelő visszatér a gyerekek szavaihoz, összefoglalja és Istenre vonatkoztatja őket:

Itt vagyok.
A kezeim nyitva vannak.
A kezeim azt mondják: várok.
Készen állok.
Készen állok Rád – Isten –
mint Sámuel a templomban,
mint Mária a názáreti házban.
Igen, a szívem készen áll.
Szólj, Uram, hallak.
Legyen meg a Te akaratod!

A szívem készen áll, Óh, Isten (kezeket kinyitni)
a szívem készen áll.
Énekelni és játszani akarok Neked (körben forgás)
Dicsőíteni és magasztalni akarlak Téged (kezeket fölemelni)
Hálát akarok adni Neked (meghajlás)

- Minden gyermek feldíszíti a kerek kendőjét és tesz valamit a gyűrűjébe.

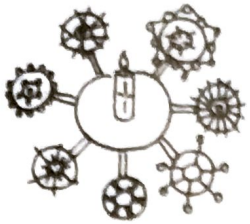

- Zárásként lassú zenére táncolhatunk, illetve a gyerekek kaphatnak hangszereket, például triangulumot, cintányért, tiktát. Dallamokat találunk ki, elénekeljük és hangszereinkkel kíséreljük őket:

A szívem készen áll: Uram, éneklek Neked.
A szívem készen áll: Uram, dicsérlek Téged.
A szívem készen áll: Uram, magasztallak.
A szívem készen áll: Uram, játszom Neked.
A szívem készen áll: Uram, köszönöm Neked.

A „Kész az én szívem, Istenem" című dalt is elénekelhetjük (lásd a füzet 33 oldalán), és átalakíthatjuk mozgássá.

Kész az én szívem, Istenem

(dallam: Hej, rózsa, rózsa, ékes vagy)

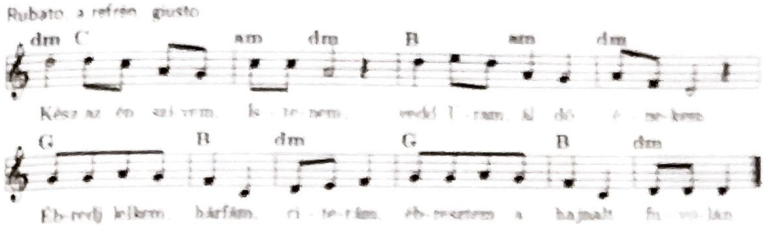

2. Szívemet hála járja át,
hirdetem Isten nagyságát.
Ébredj, lelkem, hárfám, citerám,
ébresztem a hajnalt fuvolán!

3. Hűséged oly nagy mint az ég,
jóságod árad szerteszét.
Ébredj, lelkem, hárfám, citerám,
ébresztem a hajnalt fuvolán!

4. Szent kezed hogyha nem kísér,
emberi nagyság mit sem ér.
Ébredj, lelkem, hárfám, citerám,
ébresztem a hajnalt fuvolán!

5. Te vezesd minden lépteimet, bűntől, bajtól védjen jobb kezed.
Ébredj, lelkem, hárfám, citerám,
ébresztem a hajnalt fuvolán!

6. Fény alkotója, Istenünk,
Szentháromság, áldjon életünk!
Ébredj, lelkem, hárfám, citerám,
ébresztem a hajnalt fuvolán!

AZ ÚR AZ ÉN PÁSZTOROM

Az Úr az én pásztorom,
nem szenvedek hiányt,
zöldellő réteken legeltet.
A nyugalom vizéhez terel.
Ha sötét völgyben járok is,
nem félek a bajtól,
hisz te velem vagy.
Botod, pásztorbotod biztonságot ad.
(A 23. zsoltárból)

Előzetes megfontolások

A pásztor képe különösen közel állt az emberekhez, akik tulajdonképpen pásztornépek voltak. Mára ugyan már kissé idegenné vált tőlünk, hiszen ritkán találkozunk pásztorokkal. A szóval való találkozás mégis különlegesen érint bennünket. A pásztor az, aki egészen szorosan kötődik a nyájához. Velük él. Gondoskodik róluk. Jelen van számukra. Helyes útra vezet és terel. Megóv a veszélytől. Megkeresi az elveszetteket és eltévedteket. A pásztor az apa- és anyaképpel hozható kapcsolatba.

A gyermeket különleges módon érinti, ha a pásztorról hall, akkor is, ha élményvilágában ritkán találkozik vele. A nyájjal, a csoporttal való eredendő összeköttetést érzi. Rá van utalva arra, aki vezet, aki jelen van, aki megvéd és megkeresi az eltévedteket.

A gyermek úgyszólván az egyik báránnyal azonosítja magát. A gyermek Istenképe a pásztor képén át bontakozhat ki. Egy új dimenzióval gazdagodik. A zsoltár védelmet és rejtettséget közvetít. Segíthet, amikor a gyermeknek ismeretlen úton kell járnia, amikor átmenet előtt áll: a családból az óvodába, az óvodából az iskolába. A zsoltár a „Jó pásztor" bibliai történetének bevezetéséhez való ima. (lásd: Religionspädagogische Praxis 79/3)

Megjelenítés

Anyagok:

- zöld kendők
- kék kendők és kék szalagok
- barna és fekete kendők
- fenyőtobozok
- kövek
- színes gyöngyök
- kosár kötött (horgolt, nemezelt) juhokkal
- pásztor
- gyertyák

Cselekmény- és élménymegjelenítés

- A zöld kendő a kör közepére kiterítve azt az élményt nyújtja a gyerekeknek, mintha egy zöld mezőt látnának. A gyerekek behunyják a szemüket. A nevelő egy imaginációs gyakorlattal (fantáziautazással) egy zöld mezőre kezdi vezetni a gyerekeket. A szavait harangjátékkal kíséri:

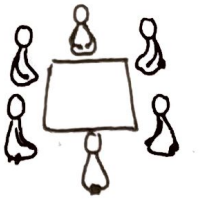

Egy mezőn sétálunk.
Érezzük a fűszálakat.
Látjuk a harmatcseppeket a fűszálakon.
Látjuk a tarka virágokat a mezőn.
Látjuk, ahogy a szél fúj a fűszálak fölött.
Látjuk, hogy kis állatok másznak a fű között.
Látunk egy legelőt –
látjuk, ahogyan az állatok legelnek.

A gyerekek kinyitják a szemüket, és elmesélik, mit láttak.

- Kört formálunk egy kék kendővel (tó – tenger).
  Kék szalagot teszünk mellé (forrás).
  A nevelő egy imaginációs gyakorlattal a forráshoz vezeti a gyerekeket:

  Látjuk, ahogy a víz a felszínre tör.
  Érezzük a vízcseppeket a kezünkön.
  Látjuk, ahogy a patakocska
  ugrál a köveken.
  Vizet merítünk a kezünkkel.

  A gyerekek elmesélik, mit láttak és éreztek.

- Leterítünk egy barna és egy fekete kendőt (hegy és szakadék – szurdok).
  Imaginációs gyakorlat:

  Hegyet mászunk.
  Látjuk a völgyet.
  Látjuk a szakadékot –
  a szurdokot.
  Látunk egy kis ösvényt,
  ami felfelé és lefelé vezet.
  Óvatosan újból lemászunk.

- Végül a gyerekek kirakják a képeket. Az ehhez szükséges anyagok segítségével megformálják a mezőt, a virágokat, a fákat, a forrást, a patakot, a hegyeket és a szurdokot.

Ezekkel az imaginációs gyakorlatokkal a gyermekben a mező, a patak, a forrás, a hegy és a völgy élményeit és tapasztalatait szólítjuk meg – tudatosítjuk – elfogadva a gyermekek ötleteiben a különbségeket. Ezek jutnak kifejezésre a megjelenítésben.

- A nevelő egy fehér kendővel leterített kosarat tesz középre, amelyben juhok vannak.
  Az egyik gyermek lassan leemeli a kendőt a kosárról. Minden gyermek kivehet egy-egy juhocskát, és leteheti a neki tetsző helyre (mező, patak, hegy, virágok stb.)

- A nevelő a kezében tartja a pásztort. A pásztor a juhokhoz tartozik. A pásztor azt mondja: „Ismerem a juhaimat." Odaadja az egyik gyermeknek a pásztort, aki ugyanazt mondja, mint a pásztor. A játékot körben játszhatjuk, így minden gyermek a kezében tarthatja a pásztort, és kimondhatja a pásztor szavait.

A nyáj felállításánál a gyermek azzal a bárannyal azonosul, amelyik a kezében van – amelyiknek helyet keres. Így ő is megtalálja a maga helyét a csoportban. A pásztorral való azonosulással előkészítjük és elképzelhetővé tesszük a zsoltár ide vonatkozó sorait.

- A pásztort a juhok közé tesszük. Meggyújtunk egy gyertyát, és azt is odateszszük. Az imában azt halljuk, hogy Isten úgy gondoskodik rólunk, mint egy pásztor.
  Leülünk a padlóra, szorosan egymás mellé mint a juhnyáj. A nevelő elmondja az imát:

Az Úr az én pásztorom,
nem szenvedek hiányt!
füvedelő réteken legeltet!
A nyugalom vizéhez terel!
Ha sötét völgyben járok is,
nem félek a bajtól
Isten te velem vagy
Botod, pásztorbotod biztonságot ad
(A 23. zsoltárból)

A gyerekek versenként mondhatják utána. Vagy refrénként ismételhetik az első sort: Az Úr az én pásztorom, nem szenvedek hiányt!

Száz juhocskám

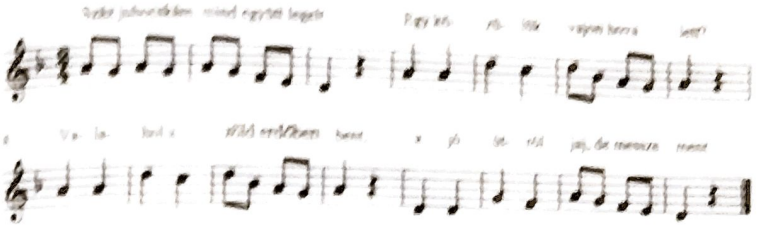

2. Megyek, megyek, megkeresem őt,
Bejárom az erdőt és mezőt.
Legyen az út bármilyen kemény,
Juhocskámat visszahozom én.

3. Visszahozom én a vállamon,
Összetörve, sebezve nagyon.
Sebeire balzsamot teszek,
Ó, milyen nagy ez a szeretet!

4. Ó, milyen nagy ez a szeretet,
Melyet kimondani se' lehet!
Ott a béke, ott a nyugalom,
Drága, hű szíveden, Jézusom!

Az Úr jó pásztorom

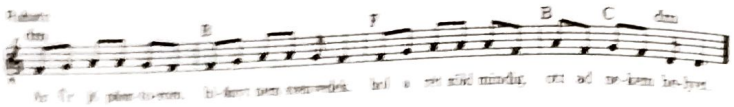

Forrásvizek menten enged megpihennem,
így kap új erőre e fáradt testem-lelkem.

Szent és igaz ösvényt célomhoz ő mutat,
szent nevéhez az Úr mindenkor hű marad.

Járnak bár a halál sötét torka felett,
empem baj nem érhet, ott is jobbod vezet.

Hogyha erős pálcád, pásztorbotod nézem,
mint béken nyugszom, te vagy menedékem.

Dúsan megtermed asztalod nékem,
szégyenpírban ég majd minden ellenségem.

Csupa fény és illat fejem olajodtól,
szárnig töltött kelyhem túlcsordul borodtól.

Velem jár irgalmad, kísér nagy jóságod,
életem minden napján én csak terád várok.

Az Úr hajlékában lesz az én lakásom,
örök időkön át ott lesz megnyugvásom.

Áldás és dicsőség, Atya, Fiú, neked,
és a Szentlélekének, mindörökké, Ámen.

ÖRÖM TÖLTÖTT EL

Öröm töltött el, amikor mondták:
Induljunk az Úr házába!
Lelkem magasztalja ennek az Úr nagyságát,
lelkem és testem sóvárog az élő Istenért.
A verébnek is otthont talál magának,
s a fecske fészket,
hogy kicsinyeit oda rejthesse,
oltárainál, Seregek Urnál.

(a 122. és a 84. zsoltárból)

Előzetes megfontolások

A ház nagyon fontos a gyermek számára. Sok gyerekrajzon megtaláljuk a ház motívumát. Persze, a téglából és fából álló épületet értik alatta. De ennél sokkal többet is.

Az „otthon" – a házban a gyermek érez még valamit eredet-helyzetéből, az anya testében való védettségből és elrejtettségből. Ez volt az első hajléka, az első háza. Otthon különösen szoros az emberi kapcsolatok hálójának köteléke is, az anyához, az apához, a testvérekhez. Emellett olyan tapasztalatokról van szó, amelyek a gyermek számára jórészt tudattalanul vannak jelen, és amelyek nyelvi kifejezésére sem képes még. Lefesteni azonban tudja, méghozzá nagyon ösztönösen. A ház így válik a megélt, és mindig újra vágyott dolgok jelképévé: otthont, lakást akarok Nálad, a szeretetedben. A ház lerajzolásával a gyermek az igényeit fejezi ki, a tapasztalatait jeleníti meg.

A zsoltár ehhez az emberi alap-tapasztalathoz, ehhez az emberi igényhez tér vissza, és ezt hozza kapcsolatba Istennel. Így beszél Isten házáról. A háznak itt is kettős jelentése van: konkrétan Isten háza, a templom, az egyház, és ezen kívül: az Isten szeretetében való lakozás és felemelkedés. Isten maga válik védő és elrejtő házzá. Mivel a zsoltárban az emberi élet fontos tapasztalatait Istenre értik és Isten felől értelmezik, egyfajta Istenkép alakul ki, Isten létének szemlélete. Ez határozza meg az Istenképet.

„Az Úr házába megyünk." Szenteljünk figyelmet ennek a mondatnak! Az Isten háza, a templom és az oltár legtöbbször a község, a falu vagy a város

közepén áll. Ez is egy jelkép. A központi elhelyezkedés azt kívánja kifejezni, hogy Istennek az élet közepén, a közösség emberei között kell lennie. E középpont körül kell mozogni. Útra kell kelnünk felé, hozzá kell fordulnunk. A testi cselekedeten keresztül megtörténik a belső odafordulás. A tudatos templomba, istentiszteletre járás megnyitja a szívet. Autóval járni szükséges lehet, de lerövidíti ezt az intenzív odafordulást. Vegyük ismét észre ez alatt a zarándoklat alatt, hogy: „Öröm töltött el, amikor jelezték: Indulunk az Úr házába!"

Ezt a foglalkozást beépíthetjük az óvodai nevelési programba vagy az iskolai hitoktatás tanmenetébe. Jó alkalom lehet a megvalósítására egy templomlátogatás előkészítése, a templomszentelés ünnepe, a plébániatemplom védőszentjének az ünnepe is.

A zsoltárt imádkozhatjuk olyan bibliai történetekhez kapcsolódva, mint:

- Dávid tánca a Szövetség ládája előtt, lásd: Religionspädagogische Praxis 81/3
- Jézus Zakeus házában.

A zsoltár segítségével helyes képet tudunk kialakítani a gyermekben a mennyről is.

Megjelenítés

Anyagok:

- sárga vagy fehér kendők, vagy egy nagy lenvászon kendő egy nagy ház alapjának
- anyagok a ház díszítéséhez: arany golyók, arany vagy sárga lemezek
- fabotok vagy kartoncsíkok sárga vagy arany kartonpapírból
- építőkockák sárga vagy arany színben
- nagyméretű gyertya
- ritmuskendők különböző színekben, vagy kis filcterítők a kisebb házak vagy a nagyobb házakban lévő lakások megformálásához
- gyöngyök, fagyűrűk, kisebb botok a házak díszítéséhez

Cselekvés- és élménymegjelenítés

- A gyerekek fehér kendőkből vagy egy nagy lenvászon kendőből egy házat terítenek le a terem közepére.

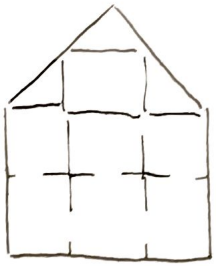

- Egy darabig nézegetik a házat. A nevelő megkéri őket, hogy behunyt szemmel nézzék a házat, álmodjanak róla, igyekezzenek belsőleg elképzelni.

- A gyerekek behunyt szemmel összeteszik a kezüket, lassan felállnak és egy nagy házat alkotnak. Kinyitják a szemüket.

A világos ház lesz a középpont. A házban való együttlét a védettség, elrejtettség, az otthon emlékeit juttatja az emberek eszébe. Az elrejtettség, a védett lét, a védelem érzései hívhatók elő.

- A gyerekek az előkészített anyagokkal feldíszítik a ház széleit, az oromzatot, az oldalait, a padlót. Értékessé teszik a házat. A megjelenítést a nevelő harangjátékkal, furulyával kísérheti.

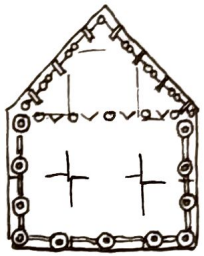

- A nevelő és a gyerekek nevet keresnek a feldíszített háznak:
  Aranyház
  Kastély – templom
  Isten háza – egyház

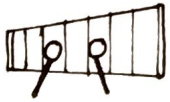

A megjelenítés folyamata még inkább azonosítja a gyermeket a házzal. Asszociációk ébredhetnek benne. A házhoz egy meghatározás is társul. A ház nevet kap.

- A nevelő megkéri a gyerekeket, hogy a megadott anyagokkal mindenki alakítson ki magának egy lakást a nagy házban és díszítse fel gazdagon. Ezután, a kialakított lakások helyett már kész házacskákat, összehajtható házakat illetve a gyerekek által kartonpapírból készített házacskákat tesznek a nagy házba.

Ezzel a gyerekeknek azt a vágyát ébresztjük föl és szólítjuk meg, hogy otthon legyenek, lakozzanak a nagyban, a világosban, a jóban, hogy eggyé váljanak vele.

- Meggyújtjuk a nagy gyertyát, az egyik gyermek egyszer körbeviszi a nagy ház körül, végül odaállítja a ház közepére.

- A nevelő és a gyerekek megfogják egymás kezét, és spirális vonalban körbejárják a házat. Közben énekelhetik a következő kánont:

Add a kezed

Alleluja, alleluja...

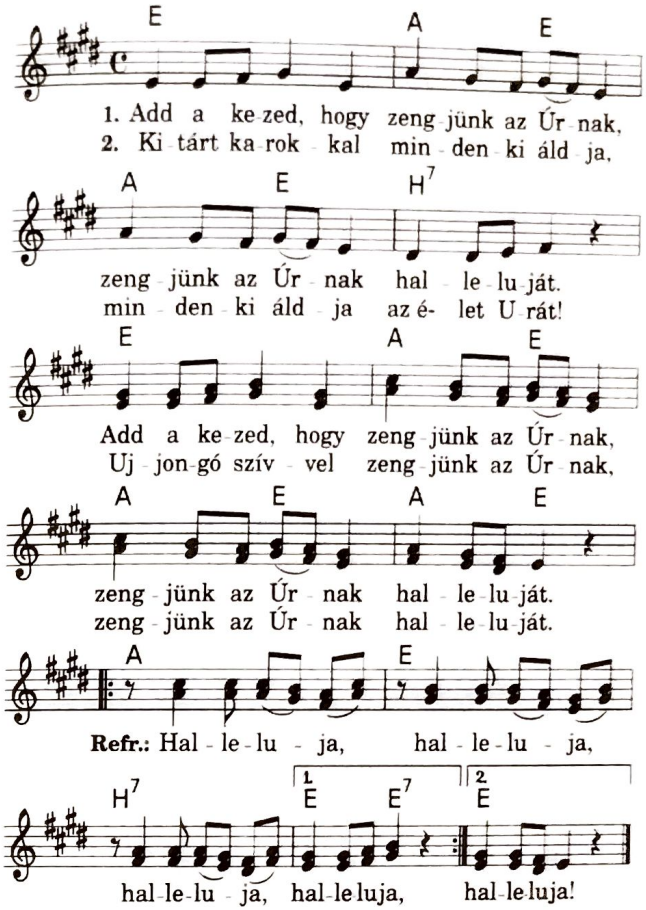

- A nevelő leül a földre a gyerekekkel. A gyerekek megfogják egymás kezét. A nevelő elmondja a zsoltárt a saját szavaival, vagy megismétli mondatról mondatra. A gyerekek refrénként újra és újra eléneklik a fenti kánont.

- A nevelő és a gyerekek körtáncot járnak a ház körül, például lassú háromnegyedes zenére lépkednek:
  jobb láb
  bal láb
  vissza és
  jobb láb stb.

A középpontot kiemeljük. Ezt a középpontot a gyertya határozza meg, amely a szent, s egyúttal az Isten jelképévé válik. Az eleven, spirál vonalú körbejárás segíti a koncentrációt, az összpontosítást, a középpont felé való belső odafordulást. A zsoltárban eredendő tapasztalatokat kapcsolunk Istenhez. Létrejön az Istenkép. Istenre középpontként tekintünk, középpontként ismerjük el és tiszteljük.

- Az imához kapcsolódva a gyerekek kirakhatják a spirál-utat. De körbe is rakhatják a templomot építőkövekkel, illetve kartonpapírból készült házakból megépíthetik a várost, a falut, kirakhatják az egyes házakból a középpontig vezető utakat.

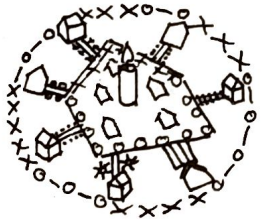

Templomunk az Isten háza

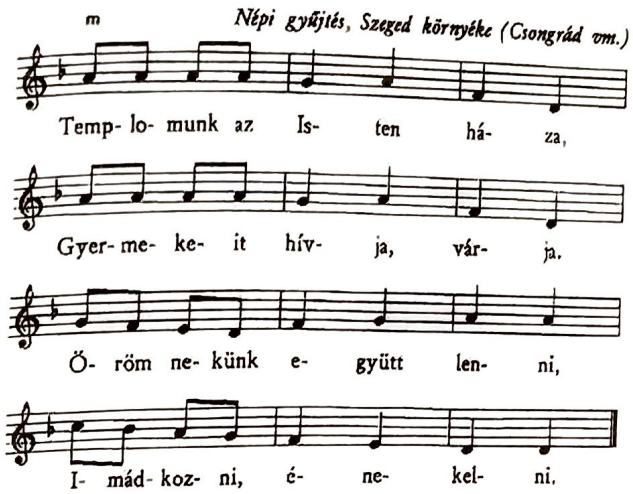

URAM, TE ISMERSZ ENGEM

Uram, te ismersz engem,
tudod, hogy ülök-e vagy állok.
Gondolataimat látod messziről,
Minden utam világos előtted.
Elölről és hátulról közrefogsz,
s a kezed fölöttem tartod.
Ha felszállnék az égig, ott vagy.
Ha az alvilágban tanyáznék, ott is jelen vagy.
(A 139. zsoltárból)

Előzetes megfontolások

Ismerjük a mondást, amelyet a szülők szoktak olykor mondani a gyerekeiknek: Isten lát téged! Néha még a mutatóujjukat is a magasba emelik a következő szavakkal: Isten látja, ha rosszat teszel! Isten a szülők dorgáló mutatóujjának a meghosszabbításává válik. Isten szeme szorongást és félelmet vált ki ilyenkor, és egy olyan Istenképet vés be, amelyik bizonyos körülmények között gátol, ahelyett, hogy bizalmat keltene, az életet erősítené. Ha arról beszélünk a gyerekeinknek, hogy Isten lát bennünket, egyértelművé kell tennünk, hogy Isten e látása szerető látás. Isten úgy hordoz minket a szívében, mint a szerető anya, aki ismeri gyermekét, szeme előtt van minden oldalról, gondoskodik róla akkor is, amikor testileg nincs a közelében, mert éppen a házon kívül, az óvodában vagy az iskolában van.

A zsoltár Isten teljes, mindenre kiterjedő, szerető, gondoskodó pillantásáról beszél nekünk. Isten ismer bennünket, létünk minden rezzenését, egzisztenciánk minden alkotóelemét személyiségünk legmélyéig. Tudja a nevünket. Tud rólunk. Ismeri az utunkat. Ő hagy rajta járni. Ő már ott van, ahová mi vágyunk. Megérkezett, mielőtt mi megérkeztünk volna. Átölel minket a szeretetével. ISTEN OTT VAN.

A következő rövid történet találó képet fest Isten jelenlétéről, Róla, az utunkon kísérő Istenről.

Isten engedte, hogy egy ember újra átgondolja az életét. Emberünk végigtekintett életútján, és a saját lábnyoma mellett felfedezett egy másikat is. Amikor viszont az út sivatagon és pusztán vezetett át, csak egy pár lábnyom volt látható. Amikor megkérdezte, hogy kié a másik lábnyom, Isten azt felelte: az enyém, én vezettelek. Amikor az ember visszakérdezett: És hol maradtál a sivatagban, Uram? Azt felelte az Úr: A hátamon vittelek téged. Az én lábnyomaimat látod.

Az a tapasztalat, hogy Isten jelen van, fontos a gyermek számára. Nem akar egyedül lenni. A zsoltár szavai mélyebbek és jelentőségtelibbek lesznek, ha a szerető ember védelmének és közelségének tapasztalatával kapcsoljuk össze őket. Ebben az esetben is érvényes, hogy az emberi élet fontos tapasztalataiból kiindulva határozzuk meg az Istenképet.

A zsoltárt esti imaként imádkozhatjuk. Bizalmat, biztonságot, védettséget nyújt. Segíthet, amikor a gyermek bezárkózik, és nem hajlandó beszélni a bajairól. A bizonytalanság, a szorongásteli helyzetek is alkalmat jelenthetnek ennek az imának az elmondására.

Imádkozhatjuk elválás előtt, ha a gyermek tele van szorongással és nyugtalansággal. A csoport közös imája is lehet, miközben minden egyes gyermek számára személyes ima is egyben.

Megjelenítés

Anyagok:

- minden gyermek számára egy-egy karika
- kirakós elemek, például kerek lapocskák, fagyűrűk, botocskák, golyók, kis gyöngyök stb.
- minden gyermek számára egy-egy gyertya
- húsvéti gyertya
- harangjáték

Cselekmény- és élménymegjelenítés:

- Előkészítjük a játékot a terem közepén, esetleg a gyerekekkel együtt, a foglalkozás előtti szabad játék során. Kerek lapocskákból, fagyűrűkből, golyókból koszorút rakunk ki, díszes képet hozunk létre középen.

A középen lévő kép felkelti a gyerekek kíváncsiságát. Hat a kör kialakítására, egyben a csoportot jelképezi, összezárulásuk folyamatát. Elősegíti a gyerekek belső összeszedettségét.

- Minden gyermek kap egy-egy karikát. A középső képtől bizonyos távolságra leteszik őket a földre. A gyerekek a kirakós elemeikkel kialakítják a saját köreiket a kör külső szélén.

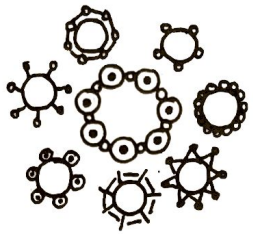

A körök megformálása során ezek a gyermek személyes jegyeivé válnak, a személyiség egyedi kifejezésévé. A körök az Otthon-lenni-Nálad jelképei, a saját élet, és az értékesség jelképei lesznek.

- A gyerekek szemügyre veszik a feldíszített karikákat. Képek juthatnak eszükbe, például: virág – korona – csillag – Nap stb. A gyerekek még be is állhatnak a körükbe, és elképzelhetik csukott szemmel, hogy hol vannak, kicsodák ők. Amit elképzeltek, testileg is megjeleníthetik és kimondhatják.

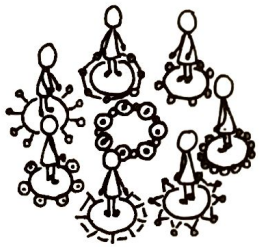

A testi játék azonosítja a gyermeket az általa megformált alakkal. Gesztusaival és tartásával még intenzívebben fejezheti ki egyediségét.

- A nevelő megkér egy gyermeket, hogy hunyja be a szemét. Óvatosan a gyermek fejére teszi a kezét. Majd megkéri, hogy tegye ugyanezt egy társával, és utána térjen vissza a saját körébe.

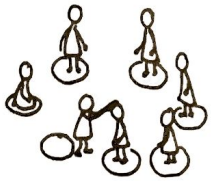

A kézzel való érintés, a kéz ráhelyezése a gyengédség és a szeretet gesztusa, az áldást és a védelmet érezteti.

- Ha minden gyermek megkapta az érintését és visszatért a helyére, ismét megkérjük őket, hogy hunyják be a szemüket. A nevelő elkezd egy imaginációs gyakorlatot:

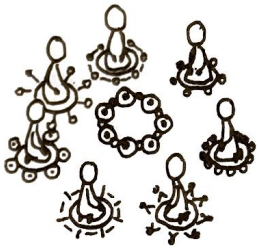

A padlón ülök.
A padló hordoz engem.
A házamban vagyok.
Otthon vagyok.
Teljesen nyugodt vagyok.
A szívem nyugodtan ver.
Be- és kilélegzem.
Itt vagyok.
Látom a gondolataimat.
Hagyom, hogy a gondolataim messzire kalandozzanak.
Mindenhová eljutok a gondolataimmal, ahol ma jártam…

(A nevelő a kis gondolkodási szünet alatt a harangjátékon játszik.)

Visszatérek a gondolataimmal oda, ahol
vagyok,
az én körömbe,
az otthonomba.
Itt vagyok.

Az imaginációs gyakorlat alatt olyan dolgokat, embereket idézünk fel, akik az adott pillanatban nincsenek a szemeink előtt. Ismét észlelnünk kell az érzéseket, érzeteket, amelyek bennünk voltak. Éreznünk kell az életet mint jelenlétet, elidőzést és továbbhaladást, mint az út részét. A gyakorlat arra szeretne érzékennyé tenni, hogy az életet minél intenzívebben észleljük. Ezt a gyakorlatot úgy fogjuk fel, mint ami hozzájárul a lelkiismeret kialakításához, és segít abban, hogy megbirkózzunk a fel nem dolgozott élményekkel.

- A nevelő meggyújtja a húsvéti gyertyát és a kör közepére állítja. Azt mondja:
  Uram, Te itt vagy.
  Uram, ismersz engem.
  Meggyújt egy kis gyertyát, kimondja az egyik gyermek nevét, átadja neki a gyertyát, és megkéri, hogy ugyanezt ismételje el:
  Uram, Te itt vagy.
  Uram, ismersz engem.
  A gyermek szintén meggyújt egy gyertyát, kimondja egy másik gyermek nevét, átadja a gyertyát. A megajándékozott gyermek elmondja ugyanezt a mondatot és így tovább.

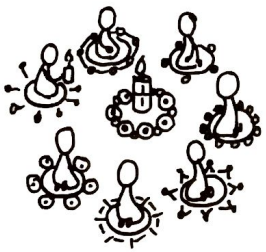

- Ha minden gyermeknél van gyertya, a zsoltárt mondatonként előimádkozzuk, és a gyerekek utánunk mondják. Énekelhetjük a következő éneket: „Jézusom, én szeretlek…", lásd a füzet 53. oldalát.

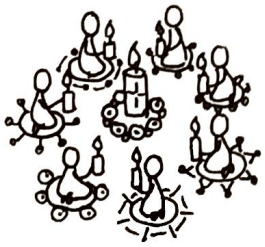

A szavakkal, jelképekkel és a cselekvéssel Istent az élet középpontjaként kell megtapasztalhatóvá tennünk. A gyermeknek éreznie kell, hogy Ő itt van. Ő ismer engem. Ő teremtett meg egyediségemben, egyszeriségemben. Egyedül Ő ismeri az életem titkát.

- Végül állítsuk körbe a gyertyákat. A gyerekek körben feldíszíthetik a gyertyáikat, és összeköthetik a köreiket a középen lévő nagy gyertyával.

-

Jézusom én szeretlek…

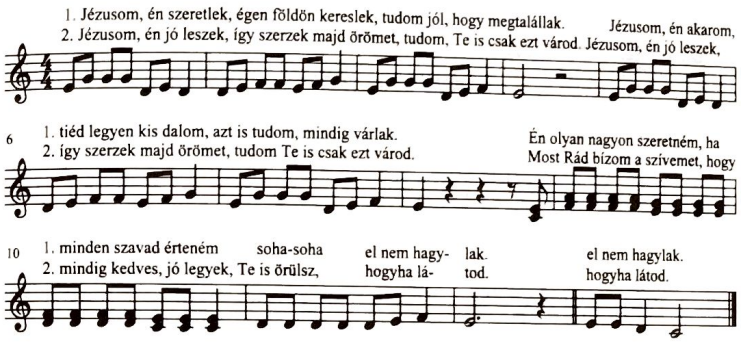

SZIKLÁM ÉS MENTSVÁRAM AZ ÚR

Sziklám és mentsváram az Úr,
pajzsom, váram és menedékem.
Fürge lábat adott,
erőssé tette kezeimet.
A lábamnak tágasságot adott.
Megfutamította ellenségeimet.
Ezért magasztallak, Uram,
dicsőítő éneket zengek nevednek.
(2. Sámuel 22-ből)

Előzetes megfontolások

A várak az elmúlt idők tanúi. Gyakran évszázadokon át kiálltak vihart, zivatart támadást, háborút. Amikor meglátogatjuk a várakat, gyakran ámulattal, sőt borzongással lépünk a falakon belülre. Megcsodáljuk a vastag falakat, és érezzük különös atmoszférájukat. A várak a védettség, a biztonság, az erő jelképei.

Még az a gyermek is épít várat, aki toronyházban lakik. A várépítés vagy a vár rajzolása egy belső állapot kifejezése. A gyermek ismeri a kívülről támadó sötét erők és hatalmak fenyegetését és veszélyét, ahogyan a saját belső erőit is. Védekeznünk kell a gonosz ellen. A gyermek tehát erődítményt épít. Védelemre van szüksége. Szüksége van egy helyre, ami rejtett, biztonságos, ami távol tartja a veszélyeket és fenyegetéseket.

Zsoltárunkban a vár Isten képe. A gyermek számára ismerős és életében jelentőséggel bíró tapasztalatokkal és képekkel bontakoztathatjuk ki az Istenképet.

Akkor imádkozhatjuk együtt a gyermekkel ezt a zsoltárt, ha azt érezzük, hogy semmilyen támasza, semmilyen erődítménye nincsen. Akkor imádkozhatjuk együtt vele, ha azt látjuk, hogy nincs önbizalma, ha fél, bizonytalan, vagy magára hagyták.

A zsoltár szavai a magabiztos és erős gyerekek számára is fontosak. Megtudhatják belőlük, hogy erejük Isten ajándéka, hogy Tőle kapják erejüket és biztonságukat.

A zsoltár biztonságot és védelmet hoz egy olyan világba, amelyben minden inogni látszik; amelyben közöny és gátlástalanság uralkodik; amelyben a család gyakran nem biztonságos menedék; ahol ártalmatlannak mondják a gonoszt és a határtalan békevágy nem ismeri fel a farkast, amelyik báránybőrben sétál és földi paradicsommal kecsegtet.

Megjelenítés

Anyagok:

- karikák vagy madzagok
- építőkövek: kockák, oszlopok (tornyok), gúlák (tetők)
- kék ritmuskendők
- fagyűrűk – arany golyók
- gyertya

Cselekvés- és élménymegjelenítés

- A gyerekek körben ülnek. Behunyják a szemüket. A jobb kezükkel megkeresik a jobboldali szomszédjuk kezét. Kinyitják a szemüket. Körbenézünk. A kör zárt. Kerek formát alkotunk, mint egy labda, a Föld, a Nap stb.

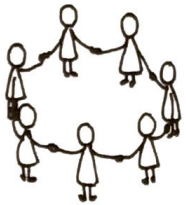

- A jobb kezünket becsukott szemmel a jobb szomszédunk vállára tesszük. Kinyitjuk a szemünket, elmeséljük az asszociációinkat. Fát játszunk – falat – tornyot – várat.

- Az egyik gyermek beülhet a várba.
  Hol vagy?
  Mire gondolsz?
  Mit érzel?

A körjátékkal az összetartozást tapasztaljuk meg, erős atmoszférát teremtünk és a kerekség, a zártság képzeteit idézzük fel. A fával, fallal, toronnyal, várral való azonosulásban a gyermek erőt, biztonságot, védettséget él meg.

- A kör közepére kirakunk egy karikát vagy egy madzagból formált kört.

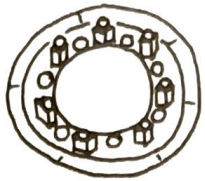

A gyerekek az előkészített anyagokból egy várat formáznak. Minden gyermek kiválaszthat nyolc tárgyat, és leteheti a karikára – körre.
Az így létrejött vár köré egy gyűrűt teszünk le kék kendőkből.

Az emblematikus ábrázolás, a kék gyűrű a kör körül azt sugallja, hogy a középső kép többet jelent egy konkrét várnál. A középső képnek „a már ki nem mondható jelentéshordozójaként" kell működnie (ez a szimbólum definíciója C. G. Jung szerint).

- Az egyik gyermek beugorhat a várba, persze úgy, hogy ne rombolja szét. Behunyja a szemét. A külső körben lévő gyerekek megváltoztatják a helyüket – elhelyezkedésüket. Felállnak, vagy megfogják egymás kezét vagy házat alkotnak stb.

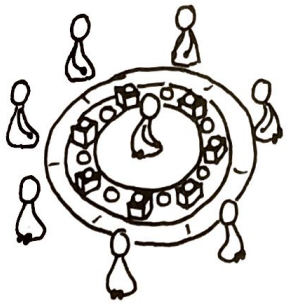

A középső gyermek először akkor nyitja ki a szemét, amikor a külső körben elült a mozgás, és nem hallható több nesz.

A játékot egy másik gyermekkel megismételhetjük stb.

Erősítjük az összeszedettséget – koncentrációt. A különféle formákkal körülölelést, védelmet, magába zárást jelenítünk meg, és a középen lévő gyermekben ennek megfelelő hatást váltunk ki.

- Meggyújtjuk a nagy gyertyát, körbeviszszük egyszer a vár körül, végül beállítjuk a közepére. A nevelő megkéri a gyerekeket, hogy fogják meg egymás kezét és képzeljenek el egy várat. Bevezeti a zsoltárt:
Egy régi imát hallunk.
Az áll benne:
Isten olyan, mint egy vár.
Véd és elrejt.
Istenben biztonságban vagyunk.

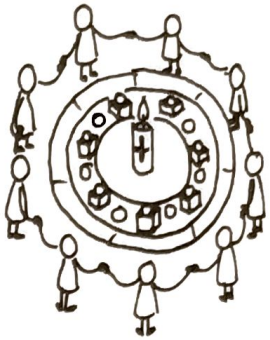

A nevelő mondatról mondatra előimádkozza a zsoltárt. A gyerekek refrénként ismétlik a zsoltár első sorát:
Sziklám és mentsváram az Úr.

A fal, a torony, a vár, az erődítmény, a pajzs képeivel valami szemléletessé válik Isten lényegéből, ami meghatározza a róla kialakított képet.

- Az ima végeztével elénekelhetjük a következő éneket (lásd a füzet 58. oldalát), illetve az „Énekelni, játszani, táncolni akarok az Úrnak" címűt (lásd Religionspädagogische Praxis 81/3, 58. oldal).

Az Ő neve bástya

1. versszak

E A E
Az Ő neve bástya, erős vár,
fis H E
az igaz Hozzá fut, és megmenekül.

refrén

E E/D A fis H
Áldott legyen az Ő neve, áldott legyen az Ő neve,
gis cis fis H
áldott legyen az Ő neve, örökké, örökké!
E E/D A fis H
Áldott legyen az Ő neve, áldott legyen az Ő neve,
gis cis H E
áldott legyen az Ő neve, örökké!

2. versszak

Az Ő neve bástya, erős vár,
aki ma Hozzá fut, az megmenekül.

TE VEZETSZ KI A SZABADBA, URAM

Te vezetsz ki a szabadba, Uram,
megvilágítod sötétségemet.
(A 18. zsoltárból)

Szabad – szabadság! Kinek a szíve ne verne hevesebben e szavak hallatán?

A fiatal emberek ki szeretnének törni a hétköznapok, a lakás, a munka szűkösségéből és egyhangúságából. Felülnek a járműveikre és az utcákat járják. Szeretnének felemelkedni, szárnyalni. A tágasságot keresik, és olykor túlbecsülve önmagukat a halálba száguldanak.

A lovagláshoz a szabadság, az én kiterjesztésének érzése kötődik. Egyszer egy gyermek teljes komolysággal azt mondta a nevelőjének az óvodában Jézus mennybemenetelének ünnepén, hogy Jézus lóháton ment a mennybe. Nekünk, felnőtteknek, akik nagyon is kötődünk a külső képekhez, és a lovaglásról rögtön a lovas, a zsokésapka és lovaglócsizma jut eszünkbe, ez a gyermeki kép helytelennek tűnhet. A gyerekek azonban a dolgokat gyakran nem kívülről, hanem lényegét tekintve látják, így a lovaglás képe mélységet nyer, hiszen azt jelenti: hordozottság – távolság – szabadság. Illés vajon nem tüzes szekéren ment a mennybe?

A messze vidék – szabad kilátás az ember számára, szükséglete szerint: szabadság – nagyság.

Aki felmászik egy magas hegyre, és messzire ellát, gyakran mindentől szabadnak érzi magát, ami korlátozza és bezárja őt.

A zsoltár arról beszél, hogy Isten az, aki az embert szabadságra vezeti.

Isten teret enged az embernek. Megszabadít a szorultságból, a bezártságból, a sötétségből. Kivezet a fényre.

A gyerekek szeretik a szabadságot és a fényt. A gyerekeknek sok szabad térre és messzeségre van szükségük.

A zsoltár azoknak a gyerekeknek az imája, akiknek kevés terük van, akik gyakran szűkösen és fenyegetve érzik magukat. Azonban egy szép kirándulásón is imádkozhatjuk, a hegymászás élménye után, a csúcson állva hosszú vándorút után, ahol megtapasztalhatóvá vált valami a tágasságból és a szabadságból, a természetből és a világból.

A zsoltárt akkor imádkozzuk, amikor egy vita vagy összetűzés véget ért, amikor csökken a nyomás és a zavar, és a kibékülés után ismét visszatér a béke.

Megjelenítés

Anyagok:

- madzagok
- tarka kendők
- anyagok a díszítéshez, például: kövek, tobozok, kagylók, szalagok, gyöngyök stb.
- xilofon – harangjáték
- gyertya

Cselekmény- és élménymegjelenítés:

- A gyerekek félkörben ülnek. Madzagokból kiraknak egy utat, amelyik lentről felfelé vezet, lent keskeny, fent széles!

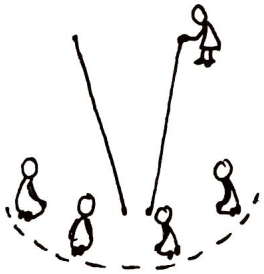

- A gyerekek mutatják a kezükkel, merre fut az út.
- A nevelő színes kendőket készít elő, és megkéri a gyerekeket, hogy rakják ki velük az utat, méghozzá a sötétebbtől a világosabb felé sorban.

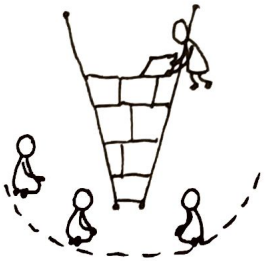

- A gyerekek az utat nézik. Behunyják a szemüket és képzeletben végigmennek rajta.
- Hangszereket készítünk elő. A gyerekek ezeken is lejátszhatják az utat (a mélyebbtől a magasabbig).

- Egyikük végigmegy az úton, és mutatja a testével, a kezeivel, ahogyan az út világosabb – tágasabb lesz.
- Minden gyermek eljátssza a maga helyén a kezével és a testével, a sötétből a világosba vezető utat. (Lekuporodnak a földre, lassan fölállnak, magasra nyújtják a karjaikat.)

- Megkérdezzük tőlük, milyen képeket – asszociációkat társítanak ezekkel a mozgásokkal:
  éjszaka – nappal
  növekedés – megnyílás
  szomorúság – öröm stb.
- Megkérjük a gyerekeket, hogy nézzék meg az út színeit:
  Mit látnak?
  (Mező – szántóföld – víz – nappal – éjszaka stb.)
- A gyerekeket ismét arra kérjük, hogy csukják be a szemüket. A nevelő felteszi a kérdést:
  Hová vezet az út?
  Mi van az út végén?
- Meggyújtjuk a gyertyát. Az egyik gyermek végigviszi az úton, és leteszi az út végén.

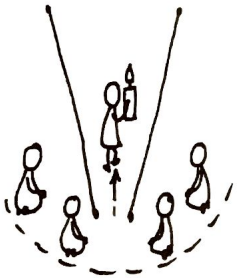

- A nevelő megkéri a gyerekeket, hogy álljanak föl, tárják ki a karjukat, hogy szélessé váljanak. Előre mondja a zsoltár sorait, a gyerekek elismétlik. A nevelő a következő ének értelmének megfelelően imádkozhat. A gyerekek refrénként mondják vagy éneklik a zsoltár versét.

- A gyerekek feldíszítik az utat, a végéhez odahelyezik a Napot és az eget.

Az élményszerű megjelenítés segítségével a sötét és világos, szűk és tágas külső tapasztalatát belső állapotként is érzékeljük. A játékban a testi megjelenítés felébreszti a belsőt. A sötétség – fény – szűkösség – tágasság bennünk is megvan.

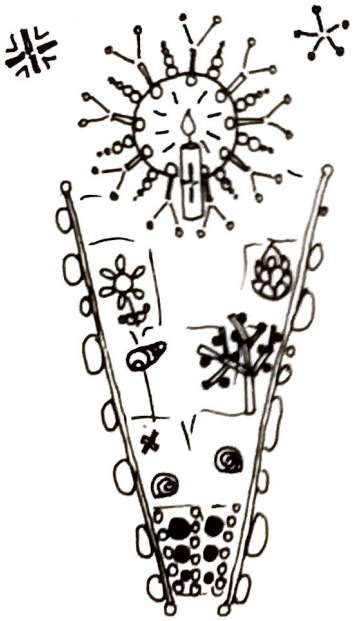

Te vagy a fény a szívemben, Jézus

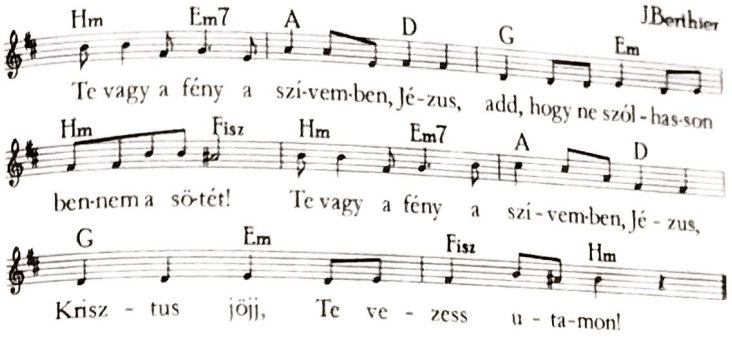

Zsoltárokról szóló biblikus és lelkiségi irodalom:

- Beauchamp, Paul: A zsoltárok világa. Bencés, Pannonhalma, 2013.
- Brueggemann, Walter: A hit a Zsoltárok könyvében Kálvin, Budapest, 2008.
- Demoss, Nancy Leigh: Séta Istennel, Bibliatanulmányozás nőknek 30 napra – Zsoltárok könyve. Harmat, Budapest, 2016.
- Dér Katalin: A zsoltárok misztériuma. Kairosz, Budapest, 2015.
- Gyökössy Endre: A zsoltárok csodálatos világa. Szent Gellért, Budapest, 2006.
- Mello, Alberto: Hárfa és lant ébredése – válogatott tanulmányok a zsoltárok könyvéhez. L' Harmattan Kft, Budapest, 2017.